

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen,
Värdepappersmarknadsenheten
Rebecca Appelgren
103 33 Stockholm

Stockholm

Vår referens

Dnr

2018-08-16

Daniel Wiberg

Fi2018/01303/V

Remissyttrande: Betänkande Gräsrotsfinansiering (SOU 2018:20)

Sammanfattning

Företagarna välkomnar utredningens förslag om att företag som driver verksamhet med gräsrotsfinansiering ska ställas under tillsyn och att det införs konsumentskyddande regler för verksamheten. Företagarna delar i stort betänkandets bedömning rörande den föreslagna lagens tillämpningsområde. Vikten av gränsöverskridande regelverk och rörlighet av kapital inom EU kan dock motivera ett senareläggande av lagstiftningen. Detta skulle möjliggöra hänsyn till det av EU-kommissionen den 8 mars 2018 presenterade förslag till förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansiering för företag (COM[2018] 113 final).

Företagarna anser också att gräsrotsfinansieringens förhållande till spridningsförbudet bör klargöras i förhållande till aktiebolagslagen (ABL).

Företagarna önskar också påpeka att allt för långtgående informations- och tillståndskrav, och med detta tillhörande kostnader, kan hämma tillväxten av gräsrotsfinansiering på den svenska marknaden. Det grundläggande målet med att främja gräsrotsfinansiering till mindre och växande företag bör ställas i relation till de risker som finns för överreglering och ökade administrativa kostnader. Informationskrav för marknadsplatser och emittenter på den reglerade värdepappersmarknaden är mycket omfattande och en alltför omfattande informationsplikt kan komma att kraftigt försvåra gräsrotsfinansiering.

Vikten av att främja gräsrotsfinansiering till mindre och växande företag

De svenska storbankernas affärsmodeller är idag inriktade på bolån snarare än företagslån och mindre företag som vill investera för att växa upplever svårigheter med att få finansiering. Upprepade undersökningar av bl.a. Företagarna visar att företagen upplever betydande svårigheter med att få finansiering till investeringar och tillväxt, trots den unika räntemiljön och satsningar på statligt riskkapital i tidiga faser. En förklaring är att bankerna har skiftat sina affärsmodeller allt mer mot bolån snarare än företagslån. De flesta företagare måste använda sina personliga besparingar för att starta och expandera sina företag. Detta i kombination med nya tekniska plattformar och en framväxande fintech-sektor talar för att crowdfunding och peer to peer-lån kan få en allt viktigare roll i Sverige. Regeringen bör ta tillvara denna möjlighet och säkerställa

relevant och effektiv reglering som stöder innovation. Bra exempel finns redan i konkurrentländer som till exempel Storbritannien.

I Storbritannien har regleringen anpassats för gräsrotsfinansiering och ett särskilt konto med skattelättnader införts. Dessutom har staten allokerat kapital för utlåning via crowdfunding-plattformar. Sverige bör därför hämta inspiration från Storbritannien som är den ledande marknaden i Europa för gräsrotsfinansiering och förbättra förutsättningarna för nya svenska finansieringslösningar.

En möjlighet vore att öppna upp Investeringsparkontot för investeringar i gräsrotsfinansiering. Även om investeraravdraget som regeringen införde 2014 är ett steg i rätt riktning så är det i dagsläget skattemässigt mer fördelaktigt att investera i stora och etablerade företag än att investera pengar direkt i onoterade företag. Möjligheterna för att vidga investeraravdraget och använda investerarsparkontot för investeringar i småbolag bör därför undersökas.

Ytterligare en möjlighet vore att underlätta för det statliga riskkapitalet, till exempel genom Almi, att användas som kompletterande finansiering till crowdfunding. Det statliga riskkapitalet ska komplettera snarare än att tränga undan det privata kapitalet och skulle fördelaktigt kunna användas för att få kapitalbasen i digitala plattformar att bli större.

Genom gräsrotsfinansiering kan privatpersoner stödja småföretagare och bidra till jobbskapande och tillväxt. Privatpersoner kan investera på ett sätt som varit förbehållet banker och riskkapitalister och har möjlighet att få högre avkastning än vid traditionellt sparande. Ett tydligt regelverk skapar legitimitet och trovärdighet för branschen vilket kommer att gynna både företag och privatpersoner. Det gör även Sverige till ett land som satsar på innovation och framväxt av hållbart nyföretagande.

Tillämpningsområde, tillståndsplikt och registreringsplikt

Företagarna delar i stort utredningens resonemang gällande tillämpningsområde, liksom uppfattningen att lagen endast i begränsad omfattning bör gälla för belöningsbaserad- och donationsbaserad gräsrotsfinansiering.

Företagarna anser också att det bör klargöras ytterligare hur gräsrotsfinansiering i privata aktiebolag och genom kapitalförmedlare förhåller sig till spridningsförbudet i Aktiebolagslagen (ABL 1:7). En möjlig lösning kunde vara att undanta spridning genom gräsrotsfinansiering med tillstånd av Finansinspektionen från förbuden i ABL.

Verksamhets- och uppföranderegler

Som konstateras i utredningen uppvisar andelsbaserad och lånebaserad gräsrotsfinansiering vissa likheter med andra reglerade spar- och investeringsformer. Enbart krav på information från kapitalförmedlarens sida anses därmed inte vara tillräckligt konsumentskydd. Detta föranleder enligt utredningen krav på att kapitalförvaltaren ska förvissa sig om att kunder som avser att tillhandahålla gräsrotsfinansiering har kännedom om riskerna som en sådan investering är förknippad med. Dock innebär gräsrotsfinansiering per definition mindre belopp från ett större antal personer. Vilket talar för att riskerna för den enskilde konsumenten är relativt begränsade. Detta konsumentskydd, genom riskbedömning, måste ställas i relation till de så kallade passande- och lämplighetsbedömningarna, samt den administration som detta medför såväl för konsumenten som för ansvariga myndigheter och kapitalförmedlare. Då fokus ska vara på främjande och ökade möjligheter till gräsrotsfinansiering, snarare än ensidigt konsumentskydd anser företagarna i linje med

utredningens förslag att en ”passandebedömning” är adekvat, inte ”lämplighetsbedömning”.

Företag som utför värdepapperstransaktioner är enligt lagen om värdepappersmarknaden skyldiga att göra en så kallad passandebedömning innan de genomför köp av finansiella instrument. Syftet med regeln är att förhindra att enskilda gör placeringar som inte passar, kanske för att de är mer riskfyllda än vad den enskilde kunnat förvänta sig. I vissa situationer behöver företagen inte göra någon passandebedömning. Det gäller i de fall den enskilde själv tar initiativ till placeringen, när placeringen är ett så kallat okomplicerat finansiellt instrument, så som aktier och andelar i värdepappersfonder, samt när företaget klart och tydligt har informerat om att de inte kommer att bedöma om placeringen passar. För en placering i ett mer komplicerat finansiellt instrument, till exempel ett certifikat eller någon annan så kallad strukturerad produkt, är företagen skyldiga att göra en passandebedömning innan köpet genomförs.

Företagen är också skyldiga att göra en passandebedömning om du tar en ny kredit i samband med en investering. Det gäller även om investeringen du gör är i ett okomplicerat finansiellt instrument. Om företaget anser att tjänsten eller produkten inte passar, ska de informera konsumenten om det. Med avseende på den ekonomiska risk som en enskild investering via en kapitalförmedlare av gräsrotsfinansiering troligen utgör för en konsument, samt mål och syfte med finansieringen – ofta mer eller mindre altruistisk – måste passandebedömning anses mer än adekvat ur ett konsumentskyddsperspektiv.

En lämplighetsbedömning å andra sidan förutsätter någon form av rådgivning, vilket inte kan förutsättas i de transaktioner som gräsrotsfinansiering avser. En lämplighetsbedömning innefattar vanligtvis information om:

- ekonomiska situation och andra förhållanden som är av betydelse,
- inkomst, skulder, förmögenhet och familjesituation,
- tidigare erfarenhet av och kunskap om finansiella produkter och placeringar,
- syftet och målet med placeringen, samt så kallade placeringshorisont, det vill säga hur länge pengarna är tänkta att vara placerade,
- risknivå och olika risker som är förknippad med placeringen, och framförallt om konsumentens ekonomi klarar av att bära den risk för förlust som finns i den aktuella placeringen.

Vid investeringstillfället ska kapitalförmedlaren sålunda göra en bedömning av vilken investering som kan vara lämplig för konsumenten att göra. Den så kallade lämplighetsbedömningen ska bland annat grundas på konsumentens ekonomiska situation och mål med investeringen. Rådgivning ska dokumenteras och konsumenten ska få en kopia av dokumentationen. Denna typ av lämplighetsbedömning kan inte anses vara adekvat eller anpassad till mindre, om än riskfyllda, investeringar som utförs genom en plattform och där ett stort antal investerare avser sätta bidra med små belopp, dessutom ofta med ett mer eller mindre altruistiskt mål.

Krav på lämplighetsbedömning i samband med gräsrotsfinansiering kan försvåra framväxten av gräsrotsfinansiering som finansieringsform, samt utgöra ett betydande konkurrenshinder för tillkommande kapitalförmedlare i gräsrotsfinansieringssegmentet.

Angående kreditprövning bör det utredas vidare vad som avses utgöra "tillräckliga uppgifter om kredittagarens ekonomiska förhållanden" i de fall det rör sig om företag som är låntagare. Alla kapitalförmedlare kommer sannolikt att ha olika kriterier och

modeller för riskbedömning/scoring mot bakgrund av att kapitalförmedlare bedriver verksamhet med helt olika affärsmodeller och målgrupper. Det är rimligt att kräva att en kapitalförmedlare gör en grundläggande riskbedömning avseende vissa kriterier men det bör därefter finnas utrymme för investerare/långgivare att på egen hand ta ställning till och besluta om en investering utifrån önskad riskapit.

Företagarna är därtill tveksamma till eventuella restriktioner i form av avgiftsbegränsningar eller "provisionsförbud" i förhållande till låntagare som söker kapital. En avgift från låntagare är ofta grundläggande i många kapitalförmedlarens affärsmodell. Företagarna är dock positiva till transparens vad gäller avgifter för kapitalförmedlingstjänsten som sådan och att detta bör redovisas av kapitalförmedlaren. Det är viktigt att den svenska lagstiftningen inte uppställer omotiverat höga krav vad gäller möjligheten till avgifter från låntagare på ett sätt som kan komma att snedvrیدا konkurrensen i jämförelse med andra länders reglering på detta område.

Tillsyn och ingripanden

I betänkandet föreslås konsumentverket och finansinspektionen ha ett delvis gemensamt tillsynsansvar beträffande konsumentkreditlagens bestämmelser. Något som ställer höga krav på samarbete och informationsutbyte mellan myndigheterna. Företagarna ställer sig frågande till detta delvis delade tillsynsansvar. Ett delvis delat tillsynsansvar kan försvåra såväl tillsyn som gräsrotsfinansieringsverksamhet till mindre och växande företag och bör ställas i relation till de risker som finns för överlappningar och ökade administrativa kostnader.

Ikraftträdande

I Sverige har vi mycket goda förutsättningar för att gräsrotsfinansiering ska växa och bli en effektiv och kompletterande finansieringsform till mindre och växande företag. Det är därför viktigt med lagstiftning och regelverk som är anpassade till ny teknik och plattformsbaserad finansiering. Det finns än så länge inte någon harmoniserad lagstiftning i EU på området. Vissa länder har gått före och gjort en typ av särlagstiftning för vissa av de här aktörerna. Vikten av gränsöverskridande regelverk och rörlighet av kapital inom EU kan emellertid motivera att senareläggande av den i betänkandet föreslagna lagstiftningen. För att då på ett bättre sätt, redan från start, ta hänsyn till det av EU-kommissionen presenterade förslaget till förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansiering för företag. Vi ett ikraftträdande är det också viktigt att eventuella sanktionsavgifter endast får tas ut för överträdelser som sker efter ikraftträdandet.

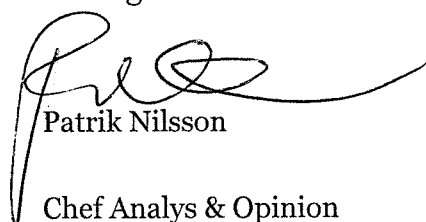
Förslagets konsekvenser

Det grundläggande målet med att främja gräsrotsfinansiering till mindre och växande företag bör ställas i relation till de risker som finns för överreglering och ökade administrativa kostnader för befintliga gräsrotsfinansieringsplattformar och gräsrotsfinansieringsplattformar i vardande. Det som utmärker gräsrotsfinansiering är att många investerare, som var och en investerar små belopp i ett särskilt projekt, samlas och sammanförs med dem som söker kapital genom en plattform på internet.

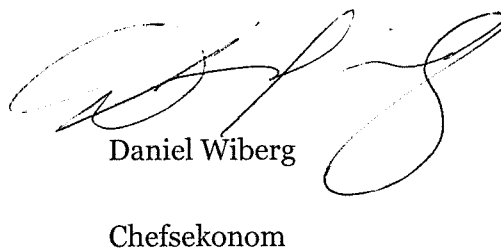
Personer med relativt höga inkomster, liksom unga utan fasta inkomster och betydande sparandekapital, begränsas ofta idag från möjligheten att investera i, och ta del av värdetillväxten, i mindre och växande företag med nuvarande skatteregler för kapital och sparande. En stor del av det svenska finansiella sparandet sker istället i kollektiva investeringsfonder som är låsta för spararna, exempelvis upp till en särskild ålder. Sammantaget gör detta att stora grupper har svårt att investera direkt i onoterade företag. Möjligheterna att med egna medel eller lån finansiera uppstartandet av företag kan underlättas för dessa grupper om möjligheterna till gräsrotsfinansiering ökar.

Förslaget riskerar emellertid att snedvrیدا konkurrensen på den svenska finansmarknaden och hänsyn bör därför tas till det förslag på EU gemensam reglering som presenterats av EU-kommissionen. De svenska gräsrotsfinansieringsaktörerna kommer också som en konsekvens av förslaget få ökade kostnader till följd av ökade krav på regelefterlevnad och information, samt tillsynsavgifter. Det är därför av stor vikt att följa upp och om möjligt begränsa dessa kostnader för nya och framväxande aktörer på finansmarknaden.

Företagarna

Patrik Nilsson
Chef Analys & Opinion

Daniel Wiberg
Chefsekonom

